

כללית מחוז צפון עם הפנים לעתיד

כתבה: גלית בצלאל

בעידן שבו רבים מתלוננים על מצבה הבעייתית של מערכת הבריאות בישראל, שירותי בריאות כללית מוכיחים כי יש גם צד שני למטבע. יצאנו לפגוש את ד"ר מרדכי דיין, מנהל מחוז צפון של שירותי בריאות כללית, כדי ללמוד על היוזמות החדשות של הכללית, על תהליכים מתמשכים לשיפור השירות ועל היעדים העתידיים.

ד"ר מרדכי דיין, תושב כפר תבור, מומחה ברפואת משפחה העוסק גם בתחום הפרעות קשב וריכוז, נכנס לתפקידו כמנהל מחוז צפון של הכללית במרץ השנה, והוא כבר עובד במרץ על מנת לעמוד ביעדים שהציב לעצמו. הוא בוגר הפקולטה לרפואה מאוניברסיטת בן גוריון שבבאר שבע ובעל תואר שני במנהל מערכות בריאות. את דרכו המקצועית החל בשנת 1985 כמתמחה ברפואת משפחה בבית שאן, וביצע מגוון רחב של תפקידי ניהול לאורך השנים, כשבתפקידו האחרון כיהן כמנהל הרפואי של כללית מחוז צפון. כעת, בתפקידו הנוכחי כמנהל המחוז, הוא אחראי על כ- 300 מרפאות ומכונים מעפולה ועד קריית שמונה, המעניקים שירות רפואי לכ- 570 אלף מבוטחים של הכללית - אחריות כבדה לכל הדעות. אבל ד"ר דיין הוא לא אחד שמפחד מעבודה קשה ויש לו הרבה מאוד תוכניות לטובת בריאות אנשי הצפון.

"תנופת הפיתוח של כללית מורגשת בכל רחבי הצפון. בשנת 2018 נרשמה עלייה בפעילות הרפואית במרפאות ובמכונים, בבדיקות ובייעוצים של רופאים מתחומי הרפואה השונים. המחוז עושה הרבה מאוד תהליכים של תנופה שירותית, אם בגיוס כוח אדם מקצועי, או בפתיחת מרפאות ושירותים שיהיו נגישים יותר לציבור. אנחנו משפרים תשתיות בכל רחבי המחוז. אם ניקח את עפולה לדוגמה, בימים אלה נבנה מרכז חדש לרפואה יועצת במרכז המסחרי החדש מול הקאנטרי. דוגמה נוספת היא בניית מרכז לשיקום יום בגליל העליון, שעתיד להיפתח ב-2020 כדי לשרת את תושבי האזור".

מדברים כל הזמן על החוסרים בשירותי בריאות בפריפריה לעומת המרכז. אתה מסכים עם הקביעה הזאת?

"לחלוטין לא. השירות שמקבלים בכללית מחוז צפון לא נופל מהשירות שמקבלים במרכז ואף יותר. לאורך השנים הנהלת הכללית ראתה חשיבות גדולה בעשייה רפואית משמעותית והעדפה לצפון. דווקא בשל העובדה שאין מעטפת של בתי חולים שלישוניים באזור, היה צורך לפתח יותר את השירותים הקהילתיים. כיום נחשב מחוז הצפון למחוז המוביל בכל המדדים והוא ניצב במקום הראשון בהרבה מאוד פרמטרים - בתשתיות, בשירות, באורכי התורים, במקצועיות ובמומחיות. המטופלים שלנו מצביעים בידיים וברגליים. הם יודעים שיש מי שדואג להם, שבשעת צרה יהיה מי שיטפל בהם ולא יאכזבם".

ועדיין, יש תלונות על אורכי התורים. איך אתם מתמודדים עם זה?

"ראשית, חשוב לדייק – אנחנו עדיין עומדים בסטנדרטים. זה נכון שלהתמחויות מסוימות יש תורים קצת יותר ארוכים, אבל זה בגלל שחסרים מומחים בתחום ברמה הארצית. עדיין, מצבנו כאן בצפון טוב יותר מאשר במקומות אחרים. אנחנו עושים מאמצים לפתור את הבעיה. אחת הדרכים היא שיתוף הפעולה שיש לנו עם מרכז רפואי העמק. כשרופאים מבית החולים עובדים גם

בקהילה, נוצר רצף טיפולי שבו הרופא שראה אותך במרפאה בקהילה יראה אותך אחר כך גם בבית החולים, כך שזה בהחלט משפר את השירות. חלק מתפקידם של מנהלי המרפאות והצוות המשרדי, הוא לתת פתרון למטופלים שזקוקים לבדיקות דחופות או ניתוחים דחופים. אם התור ארוך לצרכיו של המטופל, תפקיד המשרד במרפאה הוא לעזור לו להקדים את התור. יש לנו במחוז צוות מיוחד לתיאום שירותים, שכל תפקידו הוא לסייע לצוותים במרפאות למצוא פתרונות. הם אלה שבקשר עם בתי החולים, המרפאות והמכונים בכל רחבי הארץ, כך שהמטופלים שלנו מוזמנים וצריכים להיעזר בצוות המרפאה".

מה קורה אם מטופל של הכללית מעוניין לעבור בדיקה או טיפול בבית חולים ציבורי, שאינו שייך לכללית, האם תאפשרו זאת?

"בהחלט כן. כמובן שאנו מעדיפים שמטופלים שלנו יעשו שימוש בבתי החולים של הקופה, כמו ה"עמק" למשל, אבל חשוב לציין שיש לנו הסכמים עם כל בתי החולים באזור – פורייה, זיו ושלושת בתי החולים בנצרת, והמטופלים בהחלט רשאים לבחור היכן לקבל טיפול".

גולת הכותרת בשמירת הרצף בין המרפאות בקהילה ובית החולים העמק, מגיעה בדמותה של המרפאה היועצת החדשה שתיפתח בקרוב בעפולה. אין כמעט תושב בעמק שלא חולף לפחות אחת לשבוע על פני המבנה החדש שהוקם בצומת הקאנטרי בעפולה. עם פתיחתה יעברו אליה כל הרופאים היועצים שעובדים כיום במרפאת עומר ובמרכז לבריאות האישה.

"אנו רואים את המרפאה החדשה כמתקן משותף של כללית ושל העמק. יש מרפאות שנוציא מבית החולים לקהילה, ויש כאלה שתישארנה בבית החולים. בכל מקום שנוכל לתת שירות טוב יותר, זה מה שנעשה, גם מבחינת הנגישות וגם מבחינת הזמינות. כל נושא הבדיקות לאיתור מוקדם של סרטן השד למשל, יעבור למרפאה החדשה, כאשר החלק הטיפולי לאחר האבחון יתבצע בבית החולים ע"י אותם רופאים, כדי לשמור על הרצף הטיפולי. בכוונתנו להכפיל ולשלב את כמות התורים הזמינים לממוגרפיה. אנשי הצוות של המחלקות הכירורגיות בעמק יראו את המטופלות במרפאה היועצת, ואם אכן יהיה אבחון של המחלה, זה יעבור מיד למחלקה הכירורגית בעמק. בית החולים יעסוק בטיפול ופחות בחלק של האבחון, והכל יהיה מהיר יותר".

נושא נוסף שעומד על הפרק בלוח היעדים שהציב ד"ר דיין, הוא נושא טיפולי הבית.

"יש לנו שלוש קבוצות של מטופלי בית – אלה שסובלים ממחלה כרונית ומרותקים לבית, כאלה שהיו באשפוז אקוטי וזקוקים להמשך טיפול, גם שיקומי וגם רפואי, ומטופלים שזקוקים לאשפוז אקוטי בבית. אם מטופל יזדקק לעירוי למשל, יגיע אליו צוות רופאים מומחים הביתה ויטפל בו בבית ממש כמו במחלקה הפנימית בבית חולים. יהיה מעקב מרחוק על החולה 24 שעות ביממה. כמובן שאם מצבו יתדרדר ויצריך אשפוז, הוא יופנה לבית החולים, אבל המטרה היא לאפשר למטופל להישאר בביתו, בסביבתו הטבעית, עד כמה שניתן, ולספק לו את הטיפול הרפואי או השיקומי הדרוש לו, ע"י רופאי הקופה. אנחנו מתחילים כעת פיילוט כזה בקבוצת מטופלים הזקוקים לאשפוז אקוטי באזור בית שאן-עפולה, בו היחידות להמשך טיפול כבר מבוססות עם צוות רב מקצועי. שילבנו רופאים נוספים, רופא גריאטרי ומומחה לשיקום. בתוך זה כלול גם הוספיס בית, שירות שאנחנו נותנים בכל המחוז".

מתקדמים לרפואה הוליסטית מניעתית

אתגר נוסף שעמו מתמודדים בכללית, הוא נושא החולים הכרוניים המרותקים לבית. אם עד היום רופא המשפחה של מטופלים אלה היה מגיע אליהם הביתה רק בשעת הצורך, בכללית מתכוונים לייעל גם את השירות למטופלים אלה, בשיטה שלא רק נועדה לטפל במחלות, אלא גם למנוע אותן מראש. ניסוי ראשון מסוג זה מופעל כבר בגליל העליון, כשבמסגרתו מוצמד לקבוצת מטופלים רופא שעוקב באופן צמוד ועורך ביקורי בית שגרתיים אצל המטופלים, לא רק כאשר מתעוררת בעיה כלשהי. זה מוריד עומס מרופאי המשפחה, משפר את השירות ללקוחות המרפאה, משפר את איכות החיים של המטופלים ומונע מראש אשפוזים מיותרים. מטופלים שהשתתפו בפרויקט העידו על שיפור מהותי באיכות חייהם, וכעת בכוונת ד"ר דיין להרחיב את השירות הזה לישובים נוספים במחוז.

כחלק מהתפיסה ההוליסטית של חשיבות מניעת התחלואה, השיקה כללית מחוז צפון בשנה האחרונה קמפיין רחב היקף בכל אמצעי התקשורת, למיגור ומניעת מחלת הסכרת שהפכה כבר מזמן למגיפה.

איך אתה מסכם את ההישגים שלכם בקמפיין עד כה?

"עשינו קפיצה מאוד משמעותית בהסתכלות הרחבה בכל הנוגע למחלת הסוכרת. מחוז הצפון עשה השנה את השיפור הגדול ביותר בתחום איזון הסוכרת. זהו פרויקט הדגל שלנו. אנחנו רואים חשיבות עליונה באיתור מוקדם של מטופלים שעדיין לא חלו, על מנת להתחיל פעילות מניעתית של טרום סוכרתיים כדי לעצור את התפתחות המחלה. סוכרת היא מחלה כרונית. השפעותיה אינן מורגשות בדרך כלל באופן מיידי, מה שגורם לאנשים רבים להדחיק את מצבם ולהימנע מטיפול עד שמצבם מחמיר מאוד. הסיבוכים העיקריים של המחלה נובעים מפגיעה בכלי הדם וכוללים התקפי לב, אירועים מוחיים, פגיעה בעיניים עד כדי עיוורון, פגיעה בכליות שעלולה להוביל לאי-ספיקה מתקדמת ולצורך בדיאליזה, ופגיעה ברגליים, לעיתים עד כדי צורך בקטיעה. את כל אלה ניתן למנוע באמצעות התערבות בשלב של טרום הסוכרת והקפדה על איזון רמות הסוכר בדם".

העתידי כבר כאן - רפואה בשלט רחוק

בכללית מתאימים את השירות לעידן הדיגיטלי, ולא דורכים במקום גם בהקשר הזה. שירותי האון ליין שלהם מיועדים לתת מענה למטופלים גם לאחר שעות הפעילות של המרפאות, מבלי שאלה יאלצו לצאת מהבית, להגיע למוקד או להזמין רופא.

"שירותי האון ליין זמינים החל מהשעה 19:00 כשהמרפאות בקהילה נסגרות. רופא משפחה או רופא ילדים מומחה, נותן את כל השירותים בשיחת טלפון או וידאו עם המטופל. אם הוא רושם לך תרופה כלשהי, המרשם עובר מיד בצורה דיגיטלית לבתי המרקחת. אם יש צורך בהפניה לחדר מיון, האישור יעבור באופן אוטומטי לבית החולים. זהו פתרון מצוין למטופלים שעובדים כל היום ואין להם זמן לגשת לרופא".

וכשמדברים על חסכון בזמן ובצורך להגיע למרפאה, אי אפשר שלא להזכיר את מכשיר ה-Tyto שהכניסה הכללית לשימוש בשנה האחרונה. עם ה-Tyto הרופא יכול לאבחן את מצבכם הרפואי מרחוק ולייעץ לכם מה לעשות. במחיר מסובסד של 450 ₪ בלבד תוכלו לרכוש את המכשיר וליהנות מאבחון רפואי מתקדם מהבית. מחוז צפון הגדיל ועשה ויצר את פרויקט **Tyto כוכב**. הפיילוט הראשון מתבצע בימים אלה בקריית שמונה.

"במסגרת הפיילוט אנחנו מציידים את האחיות בישובים הכפריים, קיבוצים ומושבים באזור קריית שמונה, במכשיר Tyto, שבעזרתו הן תבדוקנה ילדים שיגיעו אליהן למרפאה, ותשדרנה את תוצאות הבדיקה מהמכשיר לרופא המשפחה או רופא הילדים בעיר. כך הרופא יוכל לאבחן את הבעיה ולתת פתרון מרחוק, מבלי להטריח את הילד החולה והוריו למרפאה בעיר המרוחקת. כמוכן שאם הפיילוט הזה יהיה מוצלח, אנו ניישם את השיטה גם באזורים נוספים במחוז. כללית משקיעה משאבים רבים על מנת להעניק למטופליה רפואה איכותית ומקצועית. נמשיך לשפר ולהשתפר בכל תחום, על מנת שנוכל לספק את הצרכים הרפואיים של תושבי הצפון באופן המיטבי ביותר, תוך שאיפה למצוינות ואיכות רפואית. זה הזמן לאחל שנה טובה ומתוקה, מלאה בבריאות, אושר ונחת", מסכם ד"ר דיין, מנהל כללית מחוז צפון.